

Halászzati Lapok

A Magyar
Mezőgazdaság
melléklete

VI. évfolyam

2005/Február

A Haltermelők Országos Szövetsége
és Terméktanácsa információs és marketing hírlevele

Még nem késő összefogni

Hogy mennyire rohan az idő – vagy mi futunk az idő után, ezt döntse el a Kedves Olvasó – jelzi az is, hogy már a februári lapszámot állítjuk össze. Sztanó Jánossal, a Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa elnökével már nem tudunk érvényítő beszélgetést folytatni, mivel az idén elmúlt hónapban is olyan sok esemény zajlott, ami a magyar halászság életében is meghatározó a jövőt illetően. Az újsztendő mindig tartogat meglepetéseket, s olyan terveket is, amelyeket reményeink szerint képesek leszünk megvalósítani. Alig nyolc hónappal az uniós csatlakozás után összegyűlt már annyi tapasztalat, hogy rövid mérleget vonhatunk a bővítés eredményeiről.

• Elnök úr, mi változott tavaly május elseje óta a magyar halászság életében? Mi okozott igazán nagy meglepetést?

– Mi halászok sem maradhattunk ki abból a folyamattól, amit az uniós csatlakozás hozott az ország számára. Nem csupán mi termelők, de az egész közigazgatás ismerkedik, barátkozik az Európai Unióban honos, és nekünk kötelezően átvett pályázati rendszerrel, pénzszerzési lehetőségekkel. Ahogy ismerem a magyar halászokat, rámozdultak a lehetőségekre, az már azonban más kérdés, hogy azokban a malmokban, ahol döntenek a különböző fejlesztési pénzek odaítélésben, rendkívül lassan örölnék. Ami újdonság – és kicsit meg is lepett bennünket – hogy a hal, és az abból előállított termék nem csupán exportként, hanem importként is megjelent. Ez bizonyos zavart okozott a piacon, de ezzel a jelenséggel már együtt kell élnünk. Tudomásul kell vennünk, hogy az unión belül érkező termékek a jövőben is megjelennek a magyar piacon, ám ami fontos lenne az, hogy a nem hazai termelésű hal is szabályozott formában, a magyar hallal azonos feltételekkel jelenjen meg a piacon. Arra is gondolok, hogy az így beérkezett hal állategészségügyi dolga rendezett legyen. Ez idáig ugyanis hiányosságok ezen a területen.

• Napjaink egyik legnagyobb problémája éppen a határainkon túlról érkező termékekkel adódik. Azzal együtt, hogy az áruk szabad mozgását aligha lehet korlátozni, a magyar halászság arra törekszik, hogy megőrizze a belpiaci pozícióját, amit a csatlakozás előtt kivívott magának. Ezért is hangsúlyozzák a közösségi marketing

programjukban a minőségi magyar hal előállításának fontosságát.

– Meggyőződésem, hogy a jövőben a belpiacon növekszik az import hal aránya. Ez jelent választékbővítést, de jelenti azt is, hogy az itthon és külföldön tenyésztett pontyfajtákból is gazdagabb lesz a választék. Azonban mindennek szabályozott formában kell megjelennie, és jól láthatóan mind a termelők, mind a fogyasztók számára. Magyarul, ami az asztalra kerül – annál is inkább, mert meghirdettük a halastótól a tányérig programot, amellyel nyomon követhető a termék teljes útja – az ténylegesen ismert legyen. Egy áruházban például tűntessék fel, hogy a hal hazai termelésből, melyik tokgazdaságból származó termék, vagy éppen importból érkezett. Erre nagy szükség lenne, hiszen a fogyasztónak joga van eldönteni, hogy a kiváló minőségű magyar pontyot veszi-e meg, vagy a külföldről

Tartalom:

A szabad élőhalkereskedelem	
állat-egészségügyi kockázata	3
Unió workshop Sevilleben	4
2005. az „OMÉK” éve	6
A marketing bizottság	
munka- és ülésterve	6
Egy felszólalás utóélete	7
A halászatot elvitte a szökőár	7
Európai Unió: Új Halászzati Alap	8

származót. Abból a szempontból is fontos ezt a dolgot rendbe tenni, mert a jövőben azok a gazdaságok, amelyek eddig nem importáltak, bekapcsolódhatnak ebbe a munkába. Különösen akkor, ha nem különül el az import a hazai terméktől. Végül is a fogyasztó véleménye a meghatározó, hiszen ő dönti el, hogy melyik halból vegyen. Ha csak azt látják az áruházláncokban, hogy hal, akkor ez a választási lehetőség lényegében megszűnik. Ma még néhányan gazdaság, kereskedő foglalkozik az importtal, de meggyőződésem, hogy a számuk a jövőben növekedni fog. És az is biztos, hogy a belpiacon kialakul egy egészséges arány az import és a hazai hal között. Az ellenőrzés abból a szempontból is létkérdés, mert minden élőállat egyben potenciális veszélyforrást is jelenthet állategészségügyi oldalról. Az import halmak legalább olyan szinten rendezben kell lennie állategészségügyi, higiéniai szempontból, mint a magyar halnak. A hazai termelés mögött igen komoly genetikai kutatási, fejlesztési munka áll, nálunk rendkívül szigorú az állategészség-

(Folytatás a 2. oldalon)

SZERKESZTI:
Szerkesztő Bizottság
FELELŐS SZERKESZTŐ:
Hajtun György

Még nem késő összefogni

(Folytatás az 1. oldalról)

ügyi ellenőrzés. Minden tógazdaságnak kötelező állatorvost alkalmaznia, minden termék mozgását állatorvosi igazolással kell kísélni, rendszeres a virológiai, a nehézfém vizsgálata. Az ágazat tehát folyamatos kontroll alatt dolgozik, ami nem kevés pénzbe kerül. Ugyanezek a feltételek viszont a határon túlról érkező halnál is teremtdjének meg, mert a magyar termelő is tudni szeretné, hogy a beérkező hal milyen egészséges. Más állatfajnál a beérkező élő állatot karanténba teszik, a halnál ezt igen nehéz megoldani. Még akkor is, ha egy elkülönült telelőbe teszem az import halat, hiszen utána a telelő vizével kezdenem kell valamit. Vagy tisztítón engedem át (ez köztudottan ma még kevés helyen oldható meg), vagy elengedem, és valamilyen vízbe kerül. Vagy természetes vízben hígul tovább, vagy egy másik halastóban. Így aztán könnyen belátható, hogy az állat-egészségügyi kérdések miért ilyen fontosak a számunkra. Egy telelőben ugyanis nem lokalizálható az esetlegesen külföldről behozott fertőzés.

• **Elnök úr, Ön is említette, hogy még csak ismerkednek a pályázati rendszerrel, a pénzszervezési lehetőségekkel. Tanuljuk az uniós rendet. Mi a tapasztalat ezzel kapcsolatban?**

– Mindenki nagy volt a várakozás a tekintetben, hogy az EU-tagsággal megnyílnak olyan pénzügyi források, amiből a halászat is képes elvégezni az elmaradt, visszafogott technikai, technológiai fejlesztéseit. Ma azt tapasztaljuk, hogy azok a gazdák, akik ebben részt vettek, csak nagy sokára kapják kézhez a támogatást. Elhúzódik a kifizetés, s ennek következtében a megújulási folyamat is lassabban halad a kívántnál és a vártnál. Nagyon fontos lenne, hogy a tógazdaságokban a felújításokat, a gépi fejlesztéseket minél hamarabb elvégezzék, mivel a berendezések többsége 10–15 éves. Új gépeket alig-alig látunk, pedig fontos lenne, hogy a nehéz fizikai munkát gépesítsük. Ehhez kellenének az új technológiai berendezések, ám támogatás nélkül nem tudunk előbbre lépni. Szükség lenne a kifizetési folyamat felgyorsítására, s remélem, ez előbb-utóbb be is következik.

• **Melyik tógazda képes átvészelni ezt a pénz nélküli időszakot? Kérdezem ezt azért is, mert ezek a pályázatok többnyire utófinanszírozásúak...**

– Elsősorban a tőkeerős gazdaságok bírják ki ezt az időszakot. S nem csak a halászoknál, hanem más ágazatokra is igaz ez a megállapítás, mivel mindenütt nagy a tő-

keszegénység. A pályázaton elnyert pénzt először a gazdaságnak magának kell előteremtenie, s a projekt megvalósítása után hónapokkal később történik meg a támogatás kifizetése. Ez azt is maga után vonja, hogy a fejlesztés folyamata megakad, lelassul, legrosszabb esetben elmarad. A finanszírozás pedig, legtöbbször hitelből történik, s a hitel kamata gyakran nagyobb, mint a plusz forrásból származó haszon. A pályázat viszont éppen azt a célt szolgálná, hogy a gazdaság plusz forráshoz jusson.

• **Mit tud tenni a szövetség annak érdekében, hogy a tőkeszegénység enyhüljön, a kifizetési folyamat felgyorsuljon?**

– A szövetség a maga eszközeivel tud csak segíteni. Az egyik eszközünk az, hogy a problémákat folyamatosan jelezzük a hatalmi szférának, a kormányának, illetve az ágazati minisztériumnak. Rendszeresen hozzuk vissza az információkat azokról az anomáliákról, amelyek az ágazat fejlődése, működése szempontjából zavart okoznak. Igye-
szünk az egész tagság érdekében lobbizni, persze, arra is volt példa, hogy egy-egy kisebb jellegű, nem ágazati szintű kérdés megoldásával is foglalkoztunk. A másik tevékenységi irány az, hogy megpróbálja a piac szereplőit összehozni. A termelőt a feldolgozóval, a befektetővel, a pályázattal igyekszik kapcsolatba hozni, hiszen ebben a tőkeszegény világban erre is szükség van. Azt is el kell mondani, hogy egyes gazdaságoknál nincs elképzelés a jövőt illetően, kialakult egy termelési színvonal, amelyről viszont tovább kellene lépni. Törté-
tének erőfeszítések a termelői csoportok megalakítására is, de csak egy-két csoport megalakulásáról számolhatunk be.

A pályázaton elnyert pénzt először a gazdaságnak magának kell előteremtenie, s a projekt megvalósítása után hónapokkal később történik meg a támogatás kifizetése.

bizalmatlanság egymás iránt. Többek között ez is gátja a termelői csoportok megalakításának. A termelőnek is tudomásul kell azonban vennie, hogy a termelés túl ma már a piacra való jutás is a feladatai közé tartozik. A haltermelők lemondtak a saját értékesítésről, a halboltokat bezárták, s döntően a nagy bevásárló központok vették át ezt a szerepet. Így viszont nőtt a piacon a kiszolgáltatottság, s a termelőnek igen kevés befolyása van az árak alakításában. S ennek már láthatuk

az első jeleit, hiszen tavaly karácsonykor is igen alacsony áron adták a hal kilóját. A 399 forint és a mostani 800 forintos ár sem reális, úgy gondoljuk, hogy a kívánatos középutat kellene megtalálni. S ha a nyolcvanas évekhez hasonlóan továbbra is működne a halas boltok, akkor az értékesítés és a piaci befolyásolás másként alakulnának. Az elkövetkezendő években feltétlenül tenni kell valamit ezen a téren is, mert különben kiszolgáltatottá válunk valamennyien.

• **Nem csak kiszolgáltatottakká válunk, hanem az a marketing munka sem lesz elég hatékony, amelynek az a célja, hogy növeljük a halfogyasztást. Ha ugyanis nem jut el a hal a legkisebb településre, akkor a halfogyasztás nem lehetséges.**

– A közeljövőben valamennyi piaci szereplővel le kell ülni, és meg kell beszélni ezt a kérdést. A halértékesítésnek persze, van

más módja is, mint fenntartani egy drága üzlethelyiséget, fizetni annak közterheit stb. A tóparti közvetlen értékesítésnek ma már szép példái vannak, de ma még sok vidéki település halból ellátatlan, s a lakók nem jutnak hozzá. A másik kérdés a hal feldolgozottsága: ezt az

arányt mindenképpen növelni kell, mivel a fiatal házaspár többsége nem tud mit kezdeni az élő hallal. A konyhakész hal a vonzó, azt szívesen megvásárolják.

• **Ön is említette a horgászturizmust, mint a halhoz jutás egyik lehetséges csatornáját. Ám olyan véleményt is hallottam, hogy ennek a halértékesítésnek sem lesz nagy jövője...**

– Ismereteim szerint háromszázezer horgász van ma Magyarországon, akik keresik a minél jobb lehetőségeket hobbijuk kiéléséhez. Az elkövetkezendő időszakban növekedni fognak a rekreációs pihenés válfajai is. A horgászt ma már másként kell kiszolgálni, mint 20–30 évvel ezelőtt: az ő igényeit kell kielégíteni, amihez kulturált infrastruktúrát kell biztosítani. S mindehhez vonzó árakat kell kialakítani.

• **Végezetül: milyen új stratégiát kell alkalmazni ahhoz az idő, hogy jövőre jobb évet zárjon a halászság?**

– Az első és legfontosabb, hogy legyen hosszú távú elképzelése minden gazdaságnak. Számba kell venni a technikai és szellemi felkészültségét, s a pályázati lehetőségeket ki kell használni. A magyar pontynak hosszú távon van jövője a hazai piacon, bár egyesek szerint a ponty korszerűtlen termék. Ezzel nem értek egyet, hiszen van olyan speciális magyar étel, amelyhez a ponty elengedhetetlen. A halfőző versenyeken azt tapasztalom, hogy egyre jobban készítjük a pontyeteleket, s az a 10–15 ezer család, amely az ágazatból él, és jól végzi munkáját, hosszú távon biztosíthatja a megélhetését a haltermelésből.

– Hajtun György

A szabad élőhalkereskedelem állat-egészségügyi kockázata

A Haltermelők Országos Szövetsége és Terméktanácsa által szervezett, a hazai akvakultúra aktuális kérdéseiben tartott tájékoztatókon és szervezeti gyűléseken a napirend tartalmán túl, minden esetben kérdésként merült fel a tagság részéről a Magyarországra érkező élő halszállítmányok problémája. Uniós csatlakozásunk óta először a karácsonyt megelőző hetekben érkezett nagyobb mennyiségben ponty a hazai piacra. Ez jelentős árbevétel-kiesést okozott tagjainknak. Az olcsó hal behozatala kedvezett a fogyasztóknak, de kérdés, hogy az „import” szabályozása, a hatályos jogszabályokon alapuló végrehajtás tévedései, hiányosságai milyen károkat okozhatnak halállományunkban.

Múlt év május 1-je óta eltelt időszakra vonatkozóan nincsenek információink arról, hogy mennyi, és milyen élő hal érkezett be az ország területére. Az addig működő ellenőrzési rendszert megszüntette az Európai Unió egyik alapelve, mely a tagországok közötti szabad árumozgást szinte minden szabályozás irányelvének tekint. Van azonban egy területe a szabad kereskedelemnek, mely ebből a szempontból mindenképpen ellenőrzést igényel, nevezetesen az élő állatok kereskedelme.

A Fish Farming International januári számában rövid hírként jelent meg az a tájékoztatás, mely szerint Indonéziában egy 110 000 ha területű természetes tavon egy évre be akarják tiltani a ponty tenyésztését, csődhelyzetbe juttatva ezzel mintegy 300 vállalkozást. Az ok: állat-egészségügyi! Az ottani tavakat elérte a KOI herpeszvírus fertőzés, és ez becslések szerint mintegy 4,8 millió USD kárt okozott. Már most tudják, hogy a kórokozó a közeli tartományokban is megjelent. Jelenleg nem látnak más megoldást, mint rendeleti szabályozással szüneteltetni a pontytenyésztést.

A HALTERMOSZ Állat-egészségügyi Bizottsága és vezetősége több hónapja folyamatosan párbeszédet folytat az illetékes minisztérium főosztályával, illetve a megyei állat-egészségügyi és élelmiszer ellenőrző állomások szakembereivel. Megértik érvelésünket, de minden megbeszélés alapeleme az az irányelv, mely szerint az áru szabad mozgását a közösségen belül csak nagyon indokolt esetben lehet korlátozni. A probléma alapja az, hogy az emberi fogyasztásra szánt élő hal vágóállat, és mint akvakultúrák termék élelmiszernek minősül. Így nem vonatkozik rá az a szabály, mely jelentési kötelezettséget ír elő tagállamok közötti élő állat szállítás esetén, tehát az úgynevezett ANIMO rendszerben az ilyen tételeket nem is kell és nem is regisztrálják.

A saját nemzeti és közösségi szabályozásunk elemzése alapján kiderült, hogy az élőhal szállítása állat-egészségügyi, élelmiszerellenőrzési problémákat jelent, de a halászatról és horgászatról szóló törvény rendelkezései sem érvényesülnek minden esetben.

Egyeztetéseink folytán megállapítást nyert, hogy az évtizedek alatt kidolgozott és működő halegészségügyi rendszer a bel-földi forgalmat tökéletesen lefedi. A termelő üzemek és a természetes vizek közötti szállítás állat-egészségügyi biztonsága megvan, minden piaci szereplő végrehajtja a vonatkozó rendelkezéseket. Az is gyakorlat, hogy egy vállalkozás telephelyei között is állat-egészségügyi bizonylattal mozgatja az élő halat.

A másik tagállamból érkező hal viszont sok esetben nem is kerül az állat-egészségügyi hatóság látókörébe. A hazai termelő hátrányba kerül már a hatósági díjak megfizetésének kötelezettsége miatt is. A probléma fő oka az, hogy a beérkező élő hal a legkritikább esetben kerül közvetlenül a fogyasztót kiszolgáló kiskereskedelmi egységekbe, vagy halfeldolgozóba. A környező országokban is szezonja van a lehalászásnak, tehát a nagyobb mennyiségek is ekkor jelentkeznek az importban. Az árut valahol tárolni kell, és annak helye valamilyen hazai vízfolyásból táplálkozó és oda kifolyással rendelkező törendszert lehet. Kérdés, hogy ekkor mi biztosítja és hogyan ellenőrizhetőek az élelmiszerekre vonatkozó nyomonkövethetőségi előírások. Mivel a hal nem jelölhető egyedileg, így a fogyasztóig nem is lehet ellenőrizni a termékpályán bejárt útjukat.

Kiderült, hogy a szállítmányok kísérőokmányán nem szerepel a rendeltetés, tehát az, hogy vágásra, vagy továbbtenyésztésre viszik-e az adott tételt. Az Unióhoz történt csatlakozás előtt ezt jelezni kellett. Arra nézve is láthattunk már hatósági utasítást,

hogy egy telephelyre való szállítás előtt az illetékes állat-egészségügyi hatóságot a fogadónak előzetesen értesítenie kell. Vajon sikerül-e ennek az intézkedésnek a jövőben érvényt szerezni? Ez részben megoldható a problémát, már ami az információk gyűjtését és összesítését illeti. Segítséget kapna a termelő abban, hogy termékszerkezetét, szolgáltatásait a jövőben milyen irányba módosítsa, tevékenységi körén belül mit fejlesszen. Most csak annyit érzékel, hogy a hazai termelésnek egy töredéke, mely más tagállamból érkezik, képes letörni a szezon értékesítési árait. A Szövetségnek ebben az évben komoly feladata lesz megvizsgálni azt, hogy mi az oka annak, hogy a külföldről beérkező hal olcsón kerül be a kereskedelembe. A pontyot termelő tagállamok társszervezeteivel kell felfogni a kapcsolatot. Gyanítható, hogy a főbb költségelemek (vízfeltöltés költségei, ÁFA, közterhek, energiahordozók ára stb.) összehasonlításával kiderül az, hogy a magyar termelő jelentős hátrányban van külföldi kollégáihoz képest. Ezek az önköltséget növelő tételek az egyébként hazai piacra termelő tógazdákat rossz pozícióba hozzák a termés eladására irányuló alku során. Ha a kereskedelemben minden tagállam termelőjének esélyegyenlőséget kíván biztosítani az Unió, akkor véleményünk szerint az adott tagállam mindenkori vezetésének a termelés pénzügyi feltételeinek alakításában is ezt kell elősegítenie.

A fentiekkel kissé elkanyarodtunk a konkrét állat-egészségügyi problémáktól, de az is egyértelmű, hogy Magyarországot a ponty tekintetében felvevőpiacnak tekintik mások, és termelésüket azért kívánják növelni a jövőben, hogy hazánkban terjeszkedjenek.

Az elmúlt évtizedekben a magyar állam jelentős összegeket áldozott a pontyállomány genetikai fejlesztésére, őshonos tájfajtáink fenntartására. Így, az import hal korlátlan és ellenőrizetlen behozatala mellett kérdezhetjük, hogy mi értelme volt ennek. Kérdezhetjük, mert mint fentebb olvasható, az élelmiszerként behozott élő ponty napokon belül végzett levágására semmiféle garancia nincs. Sőt, tudomásunk van arról, hogy horgászegyesületek az ár miatt az ősz folyamán kifejezetten keresték a más tagállamból származó, olcsó telepítési anyagot.

A főosztállyal és az illetékes hatóságokkal történt egyeztetések során megállapí-

(folytatás a 7. oldalon)

Uniós workshop Sevillában

Az Európai Unió egyik kutatási központja a JRC (Joint Research Center) IPTS (Institute for Prospective Technological Studies), Sevillában egy workshopot szervezett „Fenntartható akvakultúra” címmel. A rendezvény célja az volt, hogy az EU Kutatási- és Halászati Főigazgatóságának munkatársaival, illetve az európai akvakultúra fejlesztés meghatározó szervezetei és intézményei képviselőivel áttekinthessék az európai akvakultúra problémáit, és javaslatokat dolgozzanak ki a döntéshozók számára. A workshopra 26 nemzetközi szakértőt hívtak meg a rendezők, akik közül huszan tartottak előadást a fenntartható akvakultúra különböző témaköreiben Dr. Váradi László, a HAKI igazgatója, a szövetség alelnöke az EU új kezlet európai tagországainak képviseletében a „Tavi akvakultúra az új tagországokban” című előadással járult hozzá a tanácskozás munkájához.

A workshopon Courtney Hough, a FEAP főtitkára megállapította, hogy az európai akvakultúra termelés stagnál. Egyedül a Mediterrán térség akvakultúrája mutat némi növekedést, de a pontytermelést is úgy jellemezte, mint amelyik szektor helyzete konszolidálódni látszik. (Ez eltér korábbi megállapításoktól, miszerint az európai pontytermelés nem perspektivikus.) A problémák, azok közül is az import termékekkel folytatott verseny, a szupermarketek dominanciája a kereskedelemben már jó ideje látható, és sok farmer maga hagyott fel a haltermeléssel. A halgazdálkodás ma már „profi” vállalkozás kell, hogy legyen, amely jól szervezett, kielégíti a fogyasztók igényeit, és megfelel a jogi szabályozásoknak (élelmiszerbiztonság, környezetvédelem, állatjólét). Sajnos sok termelő nem váltott időben, igaz, hogy az akvakultúra fenntarthatóságának megteremtéséhez beruházásokra, illetve pénzre is szükség van. Az is sajnálatos, hogy nincs elegendő információ a szektorról és fejletlen az

ökonómiai és marketing kutatás. Az akvakultúra fejlesztés szintére a tenger, illetve a parttól távolabbi nyílt tenger lesz a jövőben.

A nyílt tengeri (off shore) ketreces haltermelés fejlesztéséről a Lazactermelők Nemzetközi Szövetségének elnöke számolt be, aki megállapította, hogy lassú a fejlődés. Az EU IPTS szakértője szerint az ilyen „radikális” innovációkhoz feltétlenül szükséges az államok támogatása. Az off shore technológia fejlesztésére nincs elegendő állami és közösségi támogatás. A Norvég Kutatási Tanács képviselője beszámolt arról, hogy a norvég lazactermelés is választút előtt áll. Úgynevezett „foresight” technikával próbálják elemezni a helyzetet és megoldást találni arra, hogyan őrizze meg Norvégia vezető szerepét az európai akvakultúra termelésben, illetve hogyan

biztosítsák azt, hogy a haltermelő vállalkozások fenntarthatóak legyenek.

A norvég szakértő véleménye szerint a problémák elsősorban az alábbiak: a tengeri halak takarmány ellátása; szűk halválaszték; klimatikus, illetve környezeti változások; a kereskedelem liberalizációja, illetve az „üzlet semleges” politika. Ezek figyelembe vételével dolgoznak új stratégia kialakításán. A norvég akvakultúra, amely eddig is a K+F eredmények széleskörű alkalmazásának köszönhető a sikerét, a jövőben még nagyobb mértékben számít a biotechnológiára, az anyag és nano-technológiára, illetve az információ technológiai kutatások eredményeire. A „foresight” tanulmány angol nyelven megtalálható a www.rcn.no/marin honlapon.

Az édesvízi pisztrángtermelés is számos problémával küzd, állapította meg a dán Akvakultúra Szervezet elnöke, aki maga is pisztrángtermelő farmer. A problémák alapvetően azonosak a tógazdálkodás problémáival, amit figyelembe véve hasznos lehet a dán példa tanulmányozása. (A szektor mérete is hasonló: 300 farm mintegy 30 000 tonna éves termelés). Amikor 1989-ben környezetvédelmi okok miatt korlátozták a felhasználható takarmány mennyiségét a termelők 30%-a felhagyott a termeléssel. 2005-től a felhasználható víz mennyiségét korlátozza az állam, ami szükségessé teszi a felhasználó víz minél nagyobb mértékű visszaforgatását. A szervezet elnöke a következő négy feladatot tartja fontosnak a szektor fenntarthatóságának szem-

pontjából: a termelési költségek csökkentése (modell farmokon ez 1,6 euró/kg); a piaci részesedés megtartása; beruházási és működő tőke biztosítása; oktatás és továbbképzés.

A biohal termelésről a tanácskozáson is megoszlottak a vélemények. A NATURLAND szervezet képviselője a bioponty termelés bemutatása során elmondta, hogy Európában mintegy 400 hektáron (kb. 40 farm) folyik bioponty termelés. A megtermelt, kb. 500 tonna bioponty elsősorban a hazai (osztrák és német) piacokon, illetve Svájcban talál vevőre. A magyar biohal termelés eredményei egyelőre nem ismertek európai viszonylatban. A NATURLAND képviselője a következőkben foglalta össze a biohal termelés főbb problémáit: védett állatok (kormorán) okozta kártétel; piaci csatornák bizonytalansága; a minősítés bürokráciája és magas költsége; a biotermékek

magasabb árának változékonysága. Ez utóbbit illetően legmagasabb ár a speciális egészséges élelmiszer termékeket árusító üzletekben érhető el. A problémák megoldására vonatkozóan a következőket javasolta: tisztázni kell a biohal piaci csatornáit; termelői szervezeteket kell létrehozni (lásd ARGE Biofisch Ausztriában); szükséges a biohaltermeléssel kapcsolatos kutatások intenzifikálása; az EU

szabályozók kidolgozásánál figyelembe kell venni az eddigi tapasztalatokat, a jelenlegi szabályozásokat, a folyamatban lévő harmonizálást és az import hatásait.

Az európai akvakultúra fenntartható fejlődésének legkritikusabb eleme a piac, amelynek helyzetéről a Stirling Egyetem kutatói tartottak előadást. Véleményük szerint az akvakultúra fejlesztésének főbb hajtóerői: a termelés racionalizálására irányuló törekvések (transznacionális vállalatok létrehozása, a vállalkozások méretének növekedése, az önköltség csökkentése, tömegtermelés növekvő fontossága); a természetes vízi fogások csökkenése; és az új fajok (pl. tilápia, harcsafélék) termelésében rejlő lehetőségek. Kiemelte annak a stratégiának a fontosságát, amely elemei az alábbiak:

- megérteni, mit tart értékeknek a vásárló;
- megteremteni ezt az értéket;
- megismertetni ezen értékeket adott terméken keresztül a vásárlókkal (kommunikáció)
- piacra juttatni az értékeket hordozó termék.

A haltermékek piacának jövőbeni helyzetére vonatkozóan az alábbi megállapításokat tették:

A biohal termelésről a tanácskozáson is megoszlottak a vélemények. A NATURLAND szervezet képviselője a bioponty termelés bemutatása során elmondta, hogy Európában mintegy 400 hektáron (kb. 40 farm) folyik bioponty termelés.

Egyedül a Mediterrán térség akvakultúrája mutat némi növekedést, de a pontytermelést is úgy jellemezte, mint amelyik szektor helyzete konszolidálódni látszik. (Ez eltér korábbi megállapításoktól, miszerint az európai pontytermelés nem perspektivikus.)

– növekedni fog a termékek választéka,
– új fajok jelennek meg a piacon;
– növekedni fog a „niche market” szerepe;

– a nagy választék a fogyasztók választási nehézségeit növelni fogja;
– növekszik a biotermékek részaránya;
– általában „zöldülni” fog a piac;
– a márkák harca várható.

Összefoglalóan megállapítható, hogy a halpiac igen komplex, amely még komplexebbé válik a jövőben. Így a piaci lehetőségek kihasználása alapos elemzéseket és árnyalt intézkedéseket kíván.

Az előadást nagy vita követte, ami jelezte a téma kiemelt fontosságát az európai akvakultúrában. Többen kritizálták a fentebb vázolt stratégiát, mondván, hogy nem csak a fogyasztók által elvárt értékre alapozva kell fejleszteni, de meg kell győzni a fogyasztókat egy adott termék értékeiről, amint azt például a borászok teszik. Egy független szakértő szerint alapvető az önköltség alakulása. Az európai termelőknek nehéz lesz versenyezni trópusi országok termékeivel. Zimbabwéból az Egyesült Királyságba szállított tilápia önköltsége 0,6 USD/kg. Vietnámban 7–8 hónap alatt állítanak elő 1,5 kg-os „grouper” (ami a tőkehal jó helyettesítő hala lehet) mindössze 1,5 USD/kg önköltséggel. A másik kritikus kérdés a termelők kapcsolata a szupermarkettekkel. A nagy üzletláncoknak nagy befolyásoló ereje van a fogyasztókra. Kérdés, hogy próbáljunk meg versenyezni velük, vagy tekintjük őket partnernek és rajtuk keresztül próbáljuk meg közvetíteni a saját üzenetünket?

Az EU 2015 és 2030 évekre várható halfogyasztás felmérő, a FAO számára készült átfogó tanulmányt ismertetett a CEMARE (University of Portsmouth) munkatársa. A tanulmány több mint két éves adatfeldolgozás és tudományos alapokon felépített modell alkalmazását követően tett megállapításokat a halfogyasztás, illetve a haltermelés és halkereskedelem helyzetére vonatkozóan a 2030-ig terjedő időszakra. A tanulmány szerint a magyarországi akvakultúra termelés 12 000 tonna körül lesz 2030-ban (ami kb. 40%-os csökkenés 2005-höz viszonyítva), miközben a természetes vízi fogások értéke nem fog változni. Az import ugyanakkor a 94–98-as évek átlagának kétszerese, mintegy 47 000 tonna lesz 2030-ban. A magyarországi halfogyasztásban igen szerény emelkedéssel számol a tanulmány, amely szerint 2030-ban 6 kg/fő lesz az éves halfogyasztás, második legalacsonyabb (Románia után) az EU 28 országában. Az EU 15 éves halfogyasztása az 1998 évi 25 kg/fő értékről 27 kg/fő értékre emelkedik a tanulmány szerint.

A workshop előadásainak és vitáinak főbb megállapításait Mr. Per Sonup, az IPTS igazgatója az alábbiakban foglalta össze:

– nagy potenciál van az európai akvakultúrában de jellemző ugyanakkor a szektorra vonatkozó ismeretek hiánya;

– az akvakultúra drámai átalakuláson megy át, de sokkal kisebb a tudomány (főleg a szocio-ökonómiai) eredményeinek alkalmazása, mint a mezőgazdaságban;

– a marketing, illetve a szupermarketek szerepe kritikus a szektor fejlődésében, amely új ismereteket és új intézkedéseket igényel;

– a globális verseny nagy kihívás a szektor számára;

– tudományos alapokon álló módszerek alkalmazása szükséges olyan elemzések elkészítésére, amelyekkel befolyásolni lehet a döntéshozókat.

A workshop programjában több olyan magyar vonatkozás említendő, amely jelzi hazánk, illetve a HAKI aktív részvételét az európai halászat-fejlesztésben, ezek címszavakban az alábbiak:

– a HAKI munkatársát kérte fel az IPTS a kelet-európai helyzet bemutatására;

– a NACEE (a HAKI koordinálásával működő Akvakultúra Központok Közép- és Kelet Európai Hálózata) mint új kezdeményezés kiemelten szerepelt a FAO munkatársának előadásában;

– a HAKI aktív részvételével működő EIFAC Akvakultúra Munkacsoportjának tevékenysége (Wierzba Szimpózium, vízhatékonyság növelésére irányuló tevékenység) szintén megemlítesre került;

– a HAKI-ban kidolgozott „vizesforgót” példaként említette az integrált haltermelés lehetőségeivel foglalkozó előadás svéd szerzője.

A tanácskozás alkalmával folytatott megbeszélések néhány érdeklődésre számot tartó részletéről az alábbiakban adott rövid tájékoztatót Váradi László.

Coutney Hough, FEAP

Az előadásomban javasolt farmer csere látogatások programját igen jónak tartja, és kész együttműködni, hogy ilyeneket megszervezzünk.

Pierrick Haffray, Francia Hal és Baromfi Tenyésztők Szövetsége

Járt Magyarországon és ismeri a pontytenyésztésben elért eredményeinket, de hiányolja azok publikálását. Szerencsésnek tartaná például, ha bemutatnánk, hogyan járult hozzá a pontytenyésztési kutatás a hazai haltermelés fejlődéséhez.

A hipofízis kiváltására egyetlen elfogadott szer van az EU-ban (GONAZON), amelyik kidolgozása és tesztelése több millió euró ráfordítással több mint két évig tartott. A holland Intervet International B. V. cég gyártja és az ára elfogadható. A pisztrángfélék termelésében már csak ezt használják. Gond lehet, ha a pontytenyésztők nem engedélyezett anyagot (hipofízist) használnak a szaporításra.

Jacob Bregnballe, Dán Pisztrángtermelők Szervezete

A szervezet a DANIDA számára is végez szakértői munkát Chilében, Thaiföldön és Vietnámban, illetve maga is végez a termelő rendszerek vízhatékonyságának javítására irányuló K+F munkát. Készséggel együttműködne a szövetséggel a tapasztalatcsere fejlesztésében.

Stefan Bergleiter, NATURLAND

Köszönettel venné a magyar biohal termelésre vonatkozó adatokat. Javasolja a magyar biohalasok részvételét a februárban megrendezendő BIOFACH kiállításon, illetve az azal egyidejűleg rendezett konzultáción.

Alessandro Piccioli, EU DG Fish

A szélsőséges zöldek még a halastavi félintenzív termelést sem tartják állatbarátnak tekintettel a polikultúrában nevelt ragadozók jelenlétére (!).

Az Európai Halászati Alapban nincs ugyan kutatástámogatás, de ha erőteljesen lobbizunk, eredmény érhető el. Az új Bizottságban nagyobb a fogadókészség a megalapozott változtatások figyelembe vételére.

V. L.

A DINNYÉSI IVADÉKNEVELŐ TÓGAZDASÁG

Ismét elkezdte a mintavételező

PLANKTONHÁLÓ

gyártását a régi, bevált eszköz alapján

(25 cm nyél, 15 cm Ø, 20 cm mély háló, 100 µm szembőség)

várható ára: 3450 Ft

Továbbá vállaljuk más méretű planktonhálók, szákok, kisszerszámos halászeszközök készítését.

Érdeklődni lehet: Szabó Krisztián 30 / 922 0109

2005 az „OMÉK” éve

2005. augusztus 27. – szeptember 4. között Budapesten, a Hungexpo területén 74. alkalommal kerül megrendezésre az Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállítás (OMÉK), melyre a hazai halászság is nagy lelkesedéssel készül.

A 2005. évben megrendezésre kerülő OMÉK általános célja a magyar agrárgazdaság történetének és jövőjének bemutatása, a hazai agrártermékek és élelmiszerek bemutatása, az agrártermékek minőségjavítása és a versenyképesség fokozása terén elért eredmények (kutatás-fejlesztés, termelési integrációk, termékpályák stb.) bemutatása, az EU, valamint a vidékfejlesztés kiemelt céljainak népszerűsítése, továbbá az ágazat népszerűsítése a nagyközönség előtt. Az ágazat hazai és nemzetközi kapcsolatainak kiterjesztésén túl a kiállítás egyben bemutatkozási lehetőség nemzetközi partnereink részére.

E célokat szem előtt tartva a halászati marketingkommunikációs programhoz illeszkedve fogalmazta meg terveit a Halászati Marketing Bizottság 2005. január 25.-i, évi első összejövetelén, ahol a bizottság tagjai mellett az elnök és az egyik alelnök is kifejtette véleményét a témában.

A fent leírt általános célokat figyelembe véve a halászati kiállítás célja a hazai elismert pontyfajták és egyéb Magyarországon tenyésztett halfajok bemutatása a halfogászat növelését célzó marketingkommunikációs program elemeinek hangsúlyos megjelenésével.

A tervek szerint az élőállat kiállítást mintegy 400 m² területen, – a 2000. évi, 73. OMÉK-hoz hasonlóan – a legjelentősebb magyarországi halfajok bemutatásával, valamint a hazai, elismert pontyfajták bemutatásával kívánjuk megvalósítani. A pontyfajták esetében kiemelt feladatként kezeljük a kiállított fajták bírálatát. Az élőhal kiállítás jelentős látványelemét adná egy óriásharcsa

bemutatása is, melyre felhívást tettünk közzé e lapszámban is!

Nagy súlyt fektetünk a hazai halfeldolgozók termékeinek megjelentetésére is, így termékbemutatók és kóstoltatási akciók szervezése is szerepel az elképzelésekben.

Az élőállat és termékbemutató mellett természetesen információs táblákon, plakátokon kívánjuk tájékoztatni a látogatókat az ágazat tevékenységéről, így például a hazai pontytenyésztői munkáról.

A halászati kiállítás területén, és egyéb, kijelölt helyszíneken látványos szórakoztató programokkal próbáljuk a közönség figyelmét a halászati bemutató felé fordítani, így a játékos vetélkedők mellett filmvetítés, látványfőzés és kóstoltatás gazdagítanak a rendezvényt.

Idén szeretnénk lehetőséget teremteni a fogyasztóknak arra, hogy igazán ízletes halételeket kóstolhassanak és vásárolhassanak, így egy vagy több vendéglátó egység kitelepülését is támogatni kívánjuk.

Az elmúlt években megrendezett Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállítások rendszeresen visszatérő programja, a halászati szakmai nap 2005-ben sem maradhat el. Terveink szerint, a kiállítás ideje alatt 2005. szeptember 2-án kerülne sor e jeles napra, ahol aktuális témákban kompetens meghívott előadók tartanának tájékoztatót a szakmai közönség részére, illetve itt kerülne átadásra a tenyészállat bírálat eredményeit jelképező oklevelek, díjak is.

A kiállítás finanszírozásának kérdése még nem megoldott, de a marketing bizottság keresi a választ.

K. G.

A marketing bizottság munka- és ülésterve

Az 1999. évben megkezdett ágazati marketing kommunikációs program célja továbbra is az, hogy a halételek jelenleg még mindig döntően ünnepekhez kötődő fogyasztásától eljussunk az egyre gyakoribb, rendszeresebb (negyedévente, havonta, hetente történő) fogyasztásig.

Ennek megfelelően a 2005. évben a regionális jelenlét mellett döntően országos hatókörben és kihatással tervezett marketing tevékenységet kell folytatnunk, melynek pénzügyi hátterét az AMC támogatás mellett egyéb pályázati lehetőségek kihasználásával, illetve szponzorkereséssel szeretnénk megteremteni.

A program elemei címszavakban:

1. Reklámkampány

a./ Eseményeket beharangozó reklám

b./ Minőségi magyar hal embléma megismertetése

2. PR tevékenység

a. Média Klub működtetése, sajtótájékoztatók szervezése

b. Halászati Lapok kiadása

3. Értékesítőszoftver akciók

a. XXXI. Országos Halfőző Verseny (Batalonboglár) megrendezése

b. OMÉK halászati kiállítás megszervezése

c. Üzletlánc akciók megszervezése

d. A 2005. évi hal-lakomák rendezvényesorozat eseményeinek szakmai támogatása

4. Promóciós eszközök

5. Oktatás-képzés a termelők, feldolgozók részére

6. Más ágazati marketing programokkal való együttműködés

a. V. Halételekhez illő borok versenye megrendezése

Marketing Bizottság ülésterve:

A Marketing Bizottság az éves munkaterv érintő kérdések eldöntéséhez 4 alkalommal ülésezik.

1. Budapest, 2005. január 25. – Az éves marketingterv részletes átbeszélése, 2005. évi munkaterv és ülésterv elfogadása, OMÉK halászati kiállítás szervezése, HOPE pályázat beadása

2. Budapest, 2005. március vége – aktuális marketing feladatok, költségvetés megbeszélése

3. Budapest, 2005. június közepe – 2006. évi marketingprogram, aktuális marketing feladatok megbeszélése

4. Budapest, 2005. november eleje – Az éves marketingprogram értékelése, szponzorálási kérdések megbeszélése.

A marketing program végrehajtásához operatív értekezleteket is tartanak a bizottsági tagok, melynek gyakorisága és témaköre az éves programban meghatározott feladatoktól függ.

K. G.

FELHÍVÁS

Óriásharcsa kerestetik

A Haltermelők Országos Szövetsége és Termékutáncsa pályázatot hirdet a 2005. évi Országos Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Kiállítás (OMÉK) bemutatandó 30 kg feletti harcsa megfogására. A kifogott harcsát élve kell a kiállítás halbemutató területére szállítani 2005. augusztus 26-án 12 óráig. A nyertes, aki a legnagyobb harcsát fogja, és az OMÉK-on bemutatja, 50 000 Ft jutalomban részesül.

A pályázók a Haltermelők Országos Szövetsége és Termékutáncsa alábbi címén jelentkezhetnek:

1126 Budapest, Vöröskő u. 4/b. Tel.: 355-7019, Fax: 214-2643

Kutasy Gabriella ügyintézőnél.

Egy felszólalás utóélete

A Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének éves közgyűlésén – ez még tavaly karácsony előtt történt – dr. Csoma Antal képviselte a halászokat. Hozzászólásában vázolta a magyar halászság gazdasági és piaci helyzetét, s a végén javaslatot is tett a közgyűlés számára. Íme a hozzászólás.

A halászat a mezőgazdaságnak egy perifériás ága. Azt tapasztalom az utóbbi időben, hogy sokan kezdenek kötődni a halászsáthoz. Nemcsak azért, mert van, aki szereti a halat, eszi a halászelevet, vagy éppen horgászni szeret és áztatja a madzagot a vízben, hanem azért is, mert egyre több olyan kis, hobbi jellegű tó létesül a kertekben, vagy a föld sarkán, amelybe a gazda halat telepít a saját szórakoztatására, saját használatára.

A haltermelés, haltenyésztés persze ehhez képest egészen más. A Haltermelők Országos Szövetsége és Termék Tanácsa a jövőt illetően úgy fogalmazta meg programját, hogy a halászatfejlesztést meg kell előznie a halfogyasztás növekedése. Ennek érdekében kidolgoztunk egy olyan marketing kommunikációs programot, amellyel sikerült elérni, hogy az utóbbi időben jelentősen nőtt a halfogyasztás, és főleg az édesvízi, tehát a saját magunk által megtermelt halak fogyasztása.

Ezeknek a programoknak az eredményeit igyekszik megdönteni, és megakadályozni, hogy sikeres legyen, egy olyan cikk, amit például a Mikulás hozott. A Békés Megyei Hírlapban megjelent: „Figyelmeztető: cianós halászlét főttek”. Ez a főcím. Tény, alatta odaírták, hogy a hír nem igaz! Mindenesetre ezzel a főcímmel akarták felhívni a figyelmet arra, hogy Romániában milyen állapotok uralkodnak a környezetvédelemben, és milyen rossz ott a környezetvédelmi, természetvédelmi előírás.

Mi halászok azonban visszautasítjuk, hogy a mi bőrünk, a mi termékünkkel próbálják alátámasztani a politikai hovatartozástól függő, és a politikát hitelesítő érveket. Ezt már egyszer átéltük a tiszai ciánszennyezés idején. Az valóban nagy környezeti katasztrófa volt, annak következményeit hosszú ideig kellett viselnünk.

A halászok a pénzüket nem a bankba teszik, hanem a tó, a folyó, a halastavak fejlesztésébe. A nyereséget a lehalászáskor a hallal veszik ki. Kivesszük, és megkapjuk ezt a hasznat akkor, ha jól tudjuk értékesíteni a halat és el tudjuk adni a halainkat.

Az elmúlt héten volt a Szövetkezetek Nemzetközi Szövetsége Halászati Bizottságának ülése, ahol a világ hasonló problé-

maival találkoztunk. A legnagyobb halfogyasztó nemzetnél, a japánoknál is hasonló a gond. Ezért született olyan megállapodás, és olyan határozat, hogy a WTO-val való tárgyalások során előtérbe kell helyezni, hogy a fenntartható fejlődés alapja az okszerű gazdálkodás. Az okszerű gazdálkodásnak az a következménye, hogy biztosítja a halászkoknak és a halászati szövetkezeteknek a fennmaradását. Ennek háttere a megfelelő, biztonságos, kiszámítható belső piac. Ettől messze vagyunk mindannyian, itt Magyarországon is, ugyanígy másutt, akár Távol-Keleten is.

Az elmúlt hónapokban az orosz föderációból érkezett állat-egészségügyi küldetés, és a mi költségünkre megvizsgálták a feldolgozó üzemeket. Akik megfelelnek az ő előírásainak, azok exportálhatnak Oroszországba. Javasolom, hogy mi is éljünk ezzel a lehetőséggel! Viszonossági alapon, ahol lehet, a magyar élelmiszer-higiéniai, állat-egészségügyi, állatorvosi és termelési szakemberekből álló bizottság vizsgálja meg azokat az üzemeket, ahonnan azok a termékek származnak, amelyeket mihozánk akarnak behozni! Csak azok hozhasználnak be halat, haltermékeket, akik legalább olyan feltételekkel rendelkeznek, mint a mi gazdaságaink!

Dr. Csoma Antal
elnök

Körösi Halász Szövetkezet
Gyomaendrőd

A szabad élőhal-kereskedelem állat-egészségügyi kockázata

(folytatás a 3. oldalról)

tást nyert, hogy a hazai szabályozás betartásával, a kereskedelem bármilyen korlátozása nélkül megvédhető az egészséges hazai pontyállomány. Ennek érdekében biztosítani kell azt, hogy az élelmiszerként érkező élő hal közvetlenül feldolgozóba, kiskereskedelembé kerüljön. Azt a hatályos jogszabályaink szerint sem lehet lerakodni és tovább tárolni, tehát szállítóeszközzel közvetlenül a pultra kell kerüljön.

Így rendelkezik egyébként a halászatról és horgászatról szóló törvényünk is, hiszen annak hatálya alá tartoznak a tógazdasági létesítmények is, úgymint a telelők és raktártavak. Ezekbe is csak két miniszteri engedély birtokában helyezhető el külföldről származó hal. Ennek a törvényhelynek végrehajtását a Szövetség a jövőben segíteni fogja, és állítjuk, hogy nem a kereskedelmi szabadság korlátozása érdekében, hanem azért, hogy vizeinket, halainkat és gazdálkodóinkat megvédjük a világ számos helyén már tapasztalt katasztrófától.

T. L.

A halászatot elvitte a szökőár

Nem fertőzött a halállomány – jelezte a FAO, az ENSZ mezőgazdaságra szakosodott szervezete, miután a szökőár sújtotta térségben olyan hírek terjedtek el, hogy betegséget okozhat a halfogyasztás. A híresztelések szerint a cunami környezetben a szennyezett vízben élő halak az áldozatok tetemével táplálkoznak. A FAO cáfolta ezeket a vélekedéseket, ám félt, hogy mind a halfogyasztás, mind a halászat visszaesik. A térségben magas az egy főre jutó halfogyasztás – a táplálkozásban az állati fehérje ötvenkilencven százalékban halfélékből származik. Minthogy az itt élőket megzavarták az alapvető élelmiszerük biztonságáról keringő hírek, most szakértők attól tartanak, hogy a fogyasztás megcsappanása okoz egészségügyi problémákat.

A szökőár sújtotta országokban az egész halászati ipart súlyos veszteségek érték: hajók tízezrei mentek tönkre, felszerelések tűntek el, halászati telepeket mosott el a szökőár. Egyes becslések sze-

rint a halászbárkák hetven-nyolcvan százaléka a hullámok martaléka lett. Csúpan Srí Lankán – amelynek nemzeti össztermékében két százalékot képvisel a jórészt a belső piacot ellátó halászat – 13 ezer halász halt meg, de az érintett régió part menti övezetében halászfalvak és kikötők százai pusztultak el. A FAO még csúpan a károk becslésénél tart.

Miközben a mezőgazdaság és a turizmus viszonylag hamar magára találhat, a halászat súlyos válságba kerülhet. Bár Indiában és Thaiföldön a halászok már kezdenek visszamerészkedni a tengerre, a FAO számításai szerint például India halexportja harminc százalékkal csökkenhet. Az indiai halexporttanács szerint az ágazatban sokkal nagyobb károk keletkeztek, mint azt az első felmérések után gondolták. India, Thaiföld és Indonézia a világ harminc legnagyobb halászati iparral rendelkező országa közé tartozik.

Európai Unió: Új Halászati Alap

2007–2013

Immár EU polgároként nem árt tudnunk, hogy gőzerővel folynak azok a tervezési-egyeztetési munkák, amelyek a következő hatéves tervezési időszakra meghatározzák majd a közös pénzügyi alapok elosztását. A halászati ágazat számára különösen fontos, hogy az Európai Bizottság javaslatot terjesztett elő 2007–2013-ra egy Európai Halászati Alap (EHA) létrehozására. Az EHA a jelenlegi Halászati Orientációs Pénzügyi Eszközt (HOPE) utódja lesz, de működésében számos változás lesz elődjéhez képest.

Az Alap pénzügyi előirányzata a Bizottság által a 2007–2013 közötti időszakra javasolt pénzügyi perspektívák szerint 4963 millió euró a kibővített 27 tagú Unió számára, ez nagyjából megfelel a 15-ök Európája számára 2000–2006 közötti időszakra rendelkezésre álló (3700 millió euró). A pénzügyi eszközöknek a tagállamok közti elosztására objektív kritériumokon alapuló módszert igyekeznek használni a bizottság, amely többek között olyan mutatókból áll össze mint:

- bővítéssel érintett régiók, régiók fejlettségi szintje (1. célterület stb.),
- a halászati ágazat nagysága az érintett tagállamban,
- a halászati erőfelfejtés szükséges kiigazításának mértéke,
- a foglalkoztatás szintje a halászati ágazatban és a
- folyamatban lévő tevékenységek folytatása.

Az Alap ugyanazokat az alapelveket követi, mint a többi strukturális alap, a többéves programozást, a monitoringot, a partnerséget, a részfinanszírozást, a szubszidiaritást és a kedvezőtlen adottságú területekre, valamint a halállományok megújítására irányuló intézkedések hatása által leginkább fenyegetett területekre való koncentrációt.

Minden tagállam nemzeti stratégiai tervet készít, amelyben meghatározza az Alap tevékenységének specifikus céljait és prioritásait a Közösségnek a közös halászati politika számára felállított stratégiai irányelveire figyelemmel. Ez a stratégiai terv (a Nemzeti Fejlesztési Terv részeként, hazánkban feltehetően ismét az agrárfejlesztési programba illeszkedve), amely megjelöli a beavatkozásokat, valamint az Alapból és az egyéb szükséges forrásokból szükséges pénzügyi hozzájárulást, hivatkozási keretként szolgál az operatív programok kialakításához.

Ahhoz, hogy az Alap tevékenységét még hatékonyabbá tegye, a tervezet több egyszerűsítést javasol és nagyobb teret enged az egyes tagállamoknak az Alap felhasználásának szabályozásában. Az operatív programok szintén csupán korlátozott számú prioritásra koncentrálnak, elhagyva minden olyan technikai részletet, amely követésüket és végre-

A magyar halászok bíznak abban, hogy a halászlézőző versenyeknek hosszu ideig lesz létjogosultságuk

hajtásukat nehezé tenné. Az öt prioritástengely a következő:

- intézkedések a közösségi halászflootta kiigazítására,
- akvakultúra,
- halászati és akvakultúra termékek feldolgozása és kereskedelme
- közös érdekeket célzó intézkedések
- halászati part menti övezetek fenntartható fejlesztése
- technikai segítségnyújtás.

A tervezett Tanácsi Rendeletben a magyar halászatot leginkább érintő kérdések a második, a harmadik illetve a közös érdekeket célzó intézkedéseknél fogalmazódnak meg. A rendelet tervezet II. prioritási tengelye, az akvakultúra, halászati és akvakultúra termékek feldolgozása és kereskedelme címmel a következő főbb intézkedéscsoportokat tartalmazza:

1. Akvakultúra beruházások támogatása
2. Vízi-környezetvédelmi intézkedések támogatása
3. Közegészségügyi és állat-egészségügyi intézkedések
4. Beruházások a feldolgozás és az értékesítés területén.

Az akvakultúra beruházásoknál, továbbra is a már ismert prioritások érvényesek, bár újdonságként megjelenik a piacokkal rendelkező, új fajok termeléséhez szükséges beruházások támogatása. Továbbra is támoga-

tottak a környezet megóvását is célzó beruházások, de teljesen új elemként jelenik meg a Vízi-környezetvédelmi intézkedések támogatása. Az agrár-környezetvédelmi programokhoz nagyon hasonlóan működő intézkedés célja, hogy hozzájáruljon a környezet védelméhez és javításához, valamint a természet megőrzését segítő akvakultúra termelési módszerek alkalmazásáért nyújtott kompenzációhoz.

Ennek érdekében ösztönzi a következőket:

(a) olyan akvakultúra formák megvalósítását, amelyek magukban foglalják a környezet, a természetes erőforrások, a genetikai sokféleség védelmét és javítását, valamint a táj és az akvakultúra területek hagyományos tulajdonságainak kezelését;

(b) Önkéntes környezetvédelmi ellenőrzési rendszerben történő részvételt;

(c) Organikus akvakultúra termelési módszerek (biohal termelés) megvalósítását.

Az agrár-környezetvédelmi intézkedésekhez hasonlóan, a

pályázóknak itt is legalább öt év időtartamra el kell kötelezni magukat azok mellett a vízi-környezetvédelmi követelmények mellett, amelyek túlmennek a normális jó akvakultúra gyakorlat egyszerű alkalmazásán. Az ilyen elkötelezettségek előnyeit előzetes hatáselelkeléssel kell bemutatni, amelyet a tagállam által kijelölt szervezet végez.

A vízi-környezetvédelmi vállalkozások kompenzációjaként nyújtott támogatás éves maximális összegét a tagállamnak minden évre meg kell állapítania operatív programjában az alábbi kritériumok alapján:

- a felmerült jövedelem kiesés;
- az a többlet költség, amely a vízi-környezetvédelmi módszerek alkalmazásának eredményeként merülhet fel, és
- pénzügyi támogatás szükségessége a projekt végrehajtásához.

Nem kétséges, hogy az új alap létrehozása, szabályozása és hazai működési mechanizmusának kialakítása során a Haltermelői Országos Szövetsége és Terméktanácsa is aktívan részt kell, hogy vegyen a folyamatokban. Erre jó alkalom lesz a FEAP ezévi, jubileumi közgyűlése, ahol a résztvevők az új halászati biztos jelenlétében mondhatják el az Alappal kapcsolatos javaslataikat.

A cikk készítését és megjelenését támogatja a GKM Széchenyi Vállalkozásfejlesztési Programja.

Bardócz Tamás